

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VECHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok -- 4 koruny -- hal. Na pol roka -- 2 " -- " Na štvrt' roka -- 1 " -- " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 21. szám. sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa taktí. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
--	---	--

Na pramieri.

Kresťanská ľudová strana v pravom smysle slova hrdá môže byť na víťazstvo, aké 10. mája vydobila v zasadnutí krajinského snemu. Lež aj krajinský vyslanec Georg Szmrecsányi ozaj môže byť hrdý na tie úspechy, aké jeho taktikou a zriedkavou výrečnosťou v tomže zasadnutí dosiahol.

Podajední vyslancovia národnej práce dľa systému starých liberálov váľajú sa v bahne inkompatibility, to jest, proti zákonnému nariadeniu, ku svojmu osohu vyúžitkujú ablegátske mandáty. Dôkazom toho je oznámená inkompatibilita baróna Léwayho a grófa Emila Széchenyiho. Inkompatibilitný súdobný výbor snemový, v ktorom liberáli boli vo väčšine, poťažne oznámenej inkompatibility nenašiel priestupku proti zákonu kráľom sankciovanému a vyslovil, že barón Léway a gróf Széchenyi nenachodia sa v stave inkompatibility. Nad týmto pohoršila sa celá krajina. Kresťanská ľudová strana nemohla sa ďalej nečinne dívať na gšeftovanie podajedných ablegátov liberálnej pracovnej strany preto krajinský vyslanec Georg Szmrecsányi vo výšudaní deň v krajinskom sneme povedal pamäti hodnú reč, ktorú podávame v nasledujúcom stručnom úrivku:

Georg Szmrecsányi: Predovšetkým odôvodnil jeho zákonný návrh, ktorý predostrel snemu na zrušenie inkompatibilitného zákona. Vysvetlil potom pomery, aké panovaly za časov utvorenia inkompatibilitného zákona. V období starých liberálov v tak hrozných rozmeroch rozšířila sa v Uhorsku takrečená «verejnospodárska čin-

livost», že verejná mienka ba i celé obecnstvo so všetkým právom prišlo k tomu náhľadu, že ablegátstvo musí byť výhodné a osoh donášajúce zamestnanie; o potrebnosti očistenia verejného života každý bol presvedčený. Cítila to nielen tehdašia opozícia, lež aj šľachetne smýšľajúca čiastka vládnej strany. Opozíciu v tejto snáhe s napnutím všetkých sil podporovali Dezider Szilágyi, Julius Andrassy a viacerí iní, značná čiastka liberálov ale rukami-nohami pracovala proti každého druhu reformy. Zápas medzi purifikátormi a zastupiteľmi «verejnospodárskej činnosti» trvaly cez roky. Konečne zvíťazili purifikátori a krajinský snem roku 1901. utvoril zákon o inkompatibilit, dľa ktorého krajinským vyslancom zakázané je ich vplyv vyúžitkovať k vlastnému prospechu. Následkom tohoto zákona vzdali sa dobrovoľne alebo vzdali sa museli mandátov známi liberáli: Leo Lánczy, Marcell Madarassy-Bek, Edmund Gajári, Julius Benke, Franc Chorín a viacerí iní. (Hnutie z pravej strany.) Slovom mnohí dobrovoľne ztiahli konsekvenciu, následkom toho zákona, na mnohých ale snemový výbor vyslovil inkompatibilitu. V posledných rokoch ani nebolo zapotreby zakročiť dľa tohoto zákona.

Alexander Nagy: Nuž a pod koalíciou?

Georg Szmrecsányi: Prosím vystúpiť s väčšími odhaleniami. Mňa nevedú záujmy strany. Musím ale povedať, že pod pracovnou stranou začínajú sa zas vzťahovať také tendencie, ktoré sú doprosta úražky zákona. (Hlučné schvalovanie z ľavej a krajnej ľavej strany.) Poukazujem jedine na dva konkrétne pády, ktoré ilustrujú najflagrantnejšiu úražku zákona. (Tak je!

z ľavej strany.) Preto aj keď tak ťažkú obžalobu ako je priestupok proti zákonu, zdviham proti jednej strane...

Výkriky z pravej strany: Proti ktorej strane? Veď snemový výbor súdil! (Hluk.)

Georg *Szmrecsányi*: ...s celou záležitosťou musím sa obšírnejšie zaoberať, Viem ja, že v otáčočných dvoch pádoch súdil snemový výbor, lež aj to viem, že v tomto súdobnom výbore väčšinu mali liberáli pracovnej strany. Výroky aj, ktoré tieto výbory vyniesli, oprávňujú ma ku tej konsekvencii, že zákon o inkompatibilite treba zrušiť, bo je docela zbytočný. (Pravda! Tak je! z ľavej strany.)

Alexander *Nagy*: To je pravda! (Hluk z ľavej.)

Výkriky z ľavej: Mnoho direktorských miest je uprázdnených.

Geord *Szmrecsányi* vysvetlil potom dôkladne záležitosť baróna Léwayho. Lodná morská spoločnosť takrečená Pool, už od rokov snázila sa obsiahnuť koncessiu ku prevádzaniu vyťahovalcov. To sa jej ale nepošťastilo. Pod vládou pracovnej strany spomenutá spoločnosť znovu začala v tomto smere pojednávať a v jaseň minulého roku rečník aj slyšal, že pojednávania bližšie sa už ku koncu. Začal sa za tú vec zaujímať a skutočne sa aj dozvedel, že v tých pojednávaniach súčasťou sa aj barón Ludvik Léway a to ako zastupiteľ vyšspomenutej spoločnosti.

Hlučné výkriky z ľavej: Absurdum! Takto si vajú zákony!

Georg *Szmrecsányi*: V tejto záležitosti interpeloval som 21. decembra a vtedy som sa dozvedel, že vyslanec barón Ludvik Léway skutočne súčasťou sa v tých pojednávaniach. Na to oznámil som inkompatibilitu. Predniesol a vysvetlil ďalej rečník kontrakt, smluvu spomenutej spoločnosti, čím jej zabezpečená je výlučne koncessia, má teda právo na istý ošoh, pri čom jedná sa o gšeft 25—30 millionov korún. Pán vyslanec barón Ludvik Léway nejednal teda dľa zákona.

Filip *Darvay*: Nad tým rozhodnul snemový výbor. (Hnutie z ľavej a krajnej ľavej strany.)

Georg *Szmrecsányi*: Nechce sa vysloviť proti platnosti výroku, súdobným výborom vynese-

nému, bo si váži nariadenia snemových pravidiel. Konštatuje, že barón Ludvik Léway dľa jeho reči, ktorú povedal pred snemovým výborom, sám sa priznal, že on ako zainteresovaná stránka účasť bral pri pojednávaniach a aj to vyznal, že on kontrakt lodebnej spoločnosti čo najvrelie odporúčal vládě ku prijatiu. (Hluk z ľavej strany.) *Na to už od roku 67. nebolo príkladu, aby daakej loďnej spoločnosti zastupiteľ, platený človek, agent, spolu ako krajinský vyslanec, referentom bol vyťahovaleckého výboru snemového a vládě odporúčal svoj vlastný kontrakt.* (Veľký hluk.)

Výkriky z ľavej: To je potupa a haňba na uhorský parlament! Vec neslychaná! Zneváženie celého parlamentarizmu! Tak vyzerá tá národná práca? (Hluk.)

Georg *Szmrecsányi*: Rozvážili si to pánovia, že pán vyslanec Léway povinný bol v prvom rade zastupovať záujmy loďnej spoločnosti Pool? Mysleli na to, že záujmy štátu a Poola sa nerovnávajú? Mysleli na to, že Léway do úražlivého potyku prišiel s jeho povinnosťami ako krajinský vyslanec a občan uhorského štátu? (Hlučné schvalovanie z ľavej.) Mysleli na to, že skrze to povstala mravná inkompatibilita? (Pravda! Tak je! z ľavej strany.) Rečník shováral sa o tomto s vážnejšími vyslancami pracovnej strany a aj tí krútili hlavou a povedali, že je to «chyba krásy». Nuž neni to «chyba krásy», lež cinizmus! (Hlučné schvalovanie z ľavej strany.) *Je to uhorského parlamentu do zlého chýru uvedenie pred cudzozemskom!* (Tak je!) Rečník prešiel potom na záležitosť grófa Széchenyiho. Tento krajinský vyslanec nielen sdedil kontrakt s vojenským erárom uzavrený, lež keď otáčočný majetok prevzal s vojenským erárom i sám uzavrel kontrakt, je to teda zrejme inkompatibilita, ktorú nikto tajiť nemôže. I z tohoto možno konštatovať, že včul zas ten starý, čistým pochopom o mravnosti zcela protivný smer začína panovať. (Tak je! Pravda! z ľavej strany.)

Výkriky z ľavej: Korrupcia!

Georg *Szmrecsányi*: *Spoločnosť využítovania verejného života na širokom základe ide sa utvárať.* (Tak je! z ľavej.) V tejto verejnospedárskej činnosti už aj vysokí štátni úradníci začínajú nasledovať väčšinu, keď pri úplnej práci schop-

nosti vstupujú do penzie a s veľkými penziami od štátu výnosné úrady zastávajú pri súkromných podnikoch u ústavoch. V tejto väčšine vôbec uplatňuje sa tá tendencia, že disciplína strany silnejšia má byť ako sám zákon. Poneváž ja ani sily ani moci nemám, aby som tento smer v budúcnosti zastavil, prosím prítomne páňov vyslancov, aby všetko odhodili, aby ich nič neženirovalo (hlučné schvalovanie z ľavej) tu hľa je ten nepríjemný zákon o inkompatibilitate, nech sa dajú doň a šliapu ho nohami pred celým svetom verejne. (Hrozný hluč z pravej.)

Predseda (cengá): Ticho prosím!

Georg Szmrecsányi: Zákonný návrh môj prosím prijať, odovzdať patričnému výboru cieľom predostrenia sodpovednej zprávy, aby celá krajina videla a presvedčila sa o tom, čo sa tu vystrája. (Hlučné ovácie a potlesk z ľavej strany. Rečníkovi mnohí vyslovili pochvalu a blahoželania. Divý hluč z pravej strany.)

Osvietení páni biskupi Katolíckej Ludovej Jednote.

Z odpovedných listov, ktoré Katolíckej Ludovej Jednote novovymenovaní páni biskupi poslali na vyslovené blahoželania, zreteľne vidno, že všetci vysoko vážia si účinkovanie Katolíckej Ludovej Jednoty. Tohoto dôkazom sú nasledujúce osvedčenia:

L. Arpád *Váradyt* biskup rábsky vyslovuje sa, že on Katolícku Ludovú Jednotu považuje za jedinký prostriedok povzbudenia ľudu ku katolíckemu životu, preto aj z jeho stránky všetko vynaloží na to, aby Katolícka Ludová Jednota pri jej účinkovaní hojných úspechov dosiahla.

Julius *Glattfelder*, biskup čanádsky vidí, že Katolíckej Ludovej Jednote podarilo sa v najväčších rozmeroch sdrúžiť katolícku silu, preto aj ako biskup, s najväčším oduševnením a na celom území svojho biskupstva podporovať bude prácu Katolíckej Ludovej Jednoty.

Dr. August *Fischer-Colbrie*, osvietený páň biskup košický slúžil minule jeho striedobnú sv. omšu, z ktorej príležitosti blahoželanie vyslovila mu Katolícka Ludová Jednota. V odpovednom liste jeho osvedčuje sa osvietený páň biskup,

že on s telom i dušou stojí pri Katolíckej Ludovej Jednote a presvedčený je, že Uhorsko k novému životu katolíckemu vzbudiť môže jedine Katolícka Ludová Jednota. Najprvnejšou arcipastierskou starostou jeho bude preto, celú silu svojho biskupstva sdrúžiť pod zástavu Katolíckej Ludovej Jednoty.

Súdobné pojednávanie

proti kňazom čacanského okresu v
Trenčine.

(Pokračovanie.)

Pri výsluchu s rychtárom Slučjakom treba poznamenať, že rychtár Slučjak sa jakosi veľmi dobre cíti v tej liberálnej bande, bo na ďalšie otázky obrancu udal, že aj vtedy by bol liberantom býval, keď by nebol rychtárom, bo on zo svojej vôle, bez všetkého nátlaku stal sa prívržencom liberálnej strany. (No toto ešte žiadon sedliak, čo v čacanskom okre na židovsko-liberálnu stranu hlasoval, o sebe nepovedal; Slučjak je prvý! Red.)

— Kto poslal Tománkove plakáty? — pýtal sa ho obranca.

— Nevie.

— Dostal ste aj vy tieto plakáty?

— Nie.

— Nelepil ste vy ich po obci?

— Nie.

— Váš notár nerozdával také plakáty?

— Nie.

Poznámka. Nuž ale pre stotisíc striel ohnivých-okovaných! Odkiaľ že sa razom nabralo v Novej Bystrici tých červených, modrých, zelených plakátov, ktoré povolávaly ľud na shromaždenie Tománkové, veď celá obec bola nimi vylepená. Ludová strana ich nelepila, bo tejto prišiel Tomanek nadávať; keď ani rychtár, ani notár ich nelepil, teda kto? Či ten Tomanek daakých liberálnych duchov mal pod mocou, ktorí tie batohy plakátov po obciach nosily a lepily? Bo po iných obciach notári, rychtári, boženíci Tománka jako mešiása vítali; či z presvedčenia, či na rozkaz, neviem; aj na fúrach dovážali jeho noviny a v noci po prahoch domkov ich kládli, aby z rána každý potknul sa do nich: aj jeho plakáty usilovne lepili, aj

ho na kortešskej ceste po vrškoch a dolinách sprevádzali. Na Oščadnicách chodil s nim notár feršter a boženik, zaiste len pre jeho osobnú bezpečnosť. Nech by sa ale teraz ukázal pán Tománek v okrese čacanskom, jako by ho jeho tehďajší priatelia šupovali von z tam odtiaľ, jako by mu nohavice pristihli a jako by sa prisahali, že ho nikdy nevideli, ani ho neznajú. Noviny jeho vtedy rozdávali po farách, včul ale do čiernej knihy zapisujú tých, ktorí ich čítajú. A čacanskí židáčkovia, ktorí sa s nim vyvážali po kortešských cestách, včul by ho ani neopluli, ani nohu by si o neho neotrelí, bo všetci sa haňbia, že mali s ním potyk, a to len z nenávisťi proti ľudovej strane a nie z priateľstva ku nemu.

Bol to krásny obraz vidieť katolíckeho kňaza Tománka, v reverende, s veľkým bielym klobúkom vozil sa, bratričkovať a bozkávať sa s notármi, pisármi a židmi. Potom nech sa nediví kráľ. fiškus tomu, že ľud, dľa svojich pochopov sudiac, Tomaneka nepovažoval za katolíckeho kňaza, lež za preoblečeného žida a preto aj takú úctu mu dali počuť, aby nechal jeho blúznenie proti kňazom čacanského okresu. Za toto pohoršenie, ktoré Tomanek jako kňaz katolíckemu obecnstvu a nábožnému ľudu okresu čacanského zapríčinil, nech odpovedá svojmu svedomiu, ktoré, jestli po kňazsky cítiť vie, v čistých dobách kňazských citov, hrozné výčitky mu činiť musí. Potrebné sú síce aj pohoršenia, ale beda tomu, z koho pohoršenie pochádza — hovorí sv. písmo.

Predvolaná a vypočutá bola aj manželka Jozefa Slučjaka, rychtára novobystrického. Ženička rezká, čerstvá, rozumná; vidieť jej z tváre spokojnú rovnováhu duševnú; poznať na nej chovanie, reči a smýšľanie, že sa nelaká rychtárskej palice svojho muža; aj to z nej vyziera. že tú rychtársku palicu doma ona vedie aj nad mužom Fojtom.

Určite a rozumne udala, že staré baby, tetky, kmotry, susedky všeličo vyprávaly po voľbe, ako to už býva a babský jazyk so sebou do naša. Aj judášov spomínaly, no a jako by nie, keď to každý vie, čo ktorý liberant za svoj hlas dostal; ale na to na žiadon pád nechcela prisahu zložiť, že sa to aj skutočne tak stalo, jako staré baby vyprávaly, až potom sa uspokojila,

že len na to bude prisahať, čo od tých starých báb slyšala a nie na to, že je to aj pravda.

Pán rychtár novobystrický, neviem aj čo povedal svojej babke, keď domov prišli, lebo tá jeho manželka veru rezko a určite sa vyslovila pred súdom a celým obecnstvom, že veru nikdy viac nepustí svojho muža na tú liberantskú stranu, čo by aj o celý svoj majetok prišla, tak ju to trápilo, že sa tým liberantom až dosavaď ustavične posmieľajú.

No, pane Fojtku, kde je tá vaša úradná vážnosť, keď vaša ženička takto vás bude komandirovať. Budete ešte kedy liberantom? Jako my vašu ženu známe, prejde vám chuť od liberálnej politiky a od bratričkovania sa s panmi a so židmi.

Tofkí svedkovia! A kráľ. fiškus ani zrnka z nich vytriasť nemohol na pomoc svojej obžaloby, Tie nafúkané bubliny obžaloby, jedna za druhou sa popukaly.

Hľadalo sa, kutralo sa za dôkazmi a svedectvami o tri zdechy; pohraniční policajti vo dne a v noci ňuchali, behali jako psi kopoví po chalupách, za ľuďmi na pole, v horách pri práci a to nie na stope základného podozrenia, lež silou-mocou, aby dačo našli, čím by sa dalo dobre udreť na kňazov, horlivých a verných ľudákov čacanského okresu. A jaké to bolo vyšetovanie týchto novomódnych policajných pohoničov, ktorí ku právu tolko sa rozumia, jako kura k pivu. Kde dorazili potme už v noci do chalupy, v ktorej domáci boli už na nočnom odpočinku, buhotom, trepotom, krikom vrazili dnu a všetko sa postrašilo, naľakalo, jako pred zlodejmi; inde zas z práce pred seba citovali, volali, vláčili pokojných slobodných občanov, ani im neriekli prečo a načo; tí chudiaci ani si nevedeli predstaviť v čom sa previnili, keď s nimi ako so zlodejmi zachádzaly. A jako sa vyšetovalo? Snáď títo páni policajti pýtali sa toho človeka, čo videl, čo vie, o čom má známosť? Ba veru ešte to! Oborili sa na uboheho s hurtom a krikom. Pravda, ten váš kňaz vykonal to a to! A ten nastrašený, naľakaný chudiak ani nevedel o čom sa jedná, čo od neho mať chcejú, buďto odpovedal, že nič nevie alebo mlčal. Vzdor toho ale popísali sa všeliaké vymysleniny a priestupky, oznamy lietaly proti kňazom, jako búrili jako kostoly s politikou poškvrnili, jako horúce

peklo pri dome každého liberanta zapalovali a všelijaké iné táraniny; a na základe klebiet, povedačiek a detinských taranín, započalo sa na celej čiare vyšetovanie, obžaloba, súd a nehanebné povláčanie statočných mužov, všeobecne uctených kňazov po židovských krčmách, liberálnych začmudených kanceláriach a nepriateľských novinách.

Pravda ale vyšla na javo. Rozsudok kráľ. sedrie hodné udelil zadosťučinenie mužom nevinným, čestným, žalobu jako bezzákladnú odmrštil, a bárs liberáli a židia zubami škriepali, z pod obžaloby ich oslobodil.

Jestli tí pohraniční policajti svojim vyšetovaním len takúto službu vedia konať vysluhovaniu spravodlivosti, že keď bezstranný súd vážne prezkúma ich prácu, nič z toho neostane, len trochu smradu, vtedy radšej nech im dajú zemiaky kopať za 40 krajciarov na deň a pintlík páleného, toto snád lepšej budú vedieť konať. 56 svedkov a to samých liberálnych pisarov, krčmárov, židov a dakoľko chudíakov, kto vie akým spôsobom ku liberálnej strane získaných sedliakov a tolkými svedectvami zo strany protivnej, obžaloba ani len najmenšieho prášku nevedela dokázať proti mužom, ktorí so zákonníkom v ruke bojovali pri voľbe za svoje presvedčenie a za kresťanskú ľudovú stranu.

Tam do tej liberálnej kuchyne mali nazreť tí páni grencpolicajti, žalobník a sám súd, tam do toho liberáloeho tábora, keď by boli strčili ich fajnový nos, tam by im bolo všeličo zavoniať; tam by boli vykutrali jako dobrý kohút na smetisku chrobač a červov, z ktorých by bol svet videl, kde sa páchaly oplanstva, nezákonnosti, hrúzy a ukrutnosti pri tej chýrnej čacanskej voľbe. Však svojim časom z týchto liberálnych kvietkov uviažeme kytku, aby sme presvedčili obecnosť celej krajiny, jako vonia to liberálne kortešovanie na Čaci, na Staškove, na čerňanskej doline, v ošcadnicách na Kubine a po celej bystrickej doline. A to veru nebudú také klebety, povedačky a táraniny, lež hodnovernými svedkami dokázané skutky, násilnenstva, priestupky a nezákonnosti. Z toho bude celá krajina vidieť, že tá čacanská liberálna strana nie je taká čistá nevinná a od ľudáckych kňazov bitá, ale že ona je len hltavý vlk, a chce sožrať baránka ľudového.

Pri pokračovnom výsluchu pred kráľ. súdom vypočutý bol Ján Štensz, notár starobystrický, majiteľ domu a kočiara v Starej Bystrici, otec jedenástych živých detí; chlap udatný, buri so zaokruhleným bruchom a veľkou plechavou hlavou. Hovorí sa o ňom, že vypráva sedem rečí; po vypočutí jeho ale, pán fiškus poznamenal o ňom, že ani jednu reč dobre nevie; po maďarsky vypráva tak, jako by lieskovce drúžgal; zná akkurátne, kde sa rodí dobré víno, a je odborným znalcom jakovosti obsahu pivnice u sv. Jána naproti fary v Bystricách; za mladý chcel sa učiť za kňaza, bol aj v seminare klerikom, — čo vie to sa tam naučil — však ale tam zavčasu mu dali vedieť, že za kňaza neni súci. Odtiaľ teda vyšiel a stal sa notárom; zo seminára mu ostalo, že sa trochu rozumie cirkevnému právu a rád študuje kanonickú visitáciu starobystrickej fary a z tejto najradšej bod poplatkov o vajcách, ktoré farnici z povinnosti dávajú na sviatky pánu farárovi. Je on chlap ináč snášanlivý, priateľský, dobrý, ale len do voľby; voľba mu obyčajne do hlavy vstúpi a potom neni s ním nič a dlho trvá, dokiaľ zase do riadnej kolaje skočí.

Bol predvolaný ako svedok obžaloby proti kňazom starobytrickým.

— Máte o tom osobnú známosť — pýta sa ho predseda — že starobystrickí kňazi s otázkami náboženstva navádzali ľud na ľudovú stranu pri voľbe?

— O tom osobnej známosti nemám,

— Chodievate na faru?

— Do voľby som chodil, po voľbe už nie.

(A veru sme ho videli raz aj po voľbe na fare z tej pivnice od sv. Jána si pochutnávať. Red.)

— Prečo nechodievate od voľby na faru?

— Z politických príčin! (Ba ho snád svedomie hryze, že jako liberálny korteš nepekne sa choval proti pánu farárovi, ktorému je povďačnosťou zaviazaný. Red.) (Pokračovanie nasleduje.)

Ohrožujúce shromaždenie katolíkov v Budapešti.

V predošlom čísle spomenuli sme slobodnomurárske kolo Galilei, v ktorom prednášku držal národnarsky vodca Milán Hodža. Spoločnosť tohoto kola pozostáva zo študujúcich mladíkov,

university a je docela slobodnomurárska a židovská. Čoho sú títo židovskí junáci schopní, to dokázali ich nestydatými nápadmi, akými minule oborili sa na katolícku cirkev a vieru. Vo vyzvaniach a článkoch, ktoré uverejňovali v novinách, verejne posmievali sa zo sv. kríža, zo sv. omše, z požehnaní zástavy obrazom Panny Marie ozdobenej a z biskupa, ktorý toto požehnanie previedol. Na tieto surové nápady židovských a slobodnomurárskych junákov, za ktorých chrptom stoja podaktorí professori university, slušným spôsobom odpovedali katolíci hlavného mesta tým, že

14. mája v hlavnomestskej redute zariadili obrovské ohrožujúce shromaždenie.

Shromaždenie toto, za prítomnosti do päťtisíc katolíkov zahájil Mikuláš Zboray krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany a podpredseda Katolíckej Ľudovej Jednoty.

Prednášky o nasledujúcich predmetoch držali:

1. Hlavné mesto a ľud: dr. Julius Baránszky, hlavnomestský representant.

2. Nápady proti katolíckym školám: Štefan Haller, krajinský vyslanec, hlavný tajomník Katolíckej Ľudovej Jednoty.

3. Voľby budapeštianskych farárov a inoveriaci: Géza Polónyi, bývalý minister pravosudia, krajinský vyslanec.

4. Slobodné murárstvo: Karol Huszár, redaktor, krajinský vyslanec.

Ku tomuto shromaždeniu telegrafické súhlasy medzi mnohými inými poslali: Katolícka Ľudová Jednota a Mariánska Kongregácia z Trnavy, katolícky kruh temešvársky atď.

Obširnú zprávu o shromaždení podáme v nasledujúcom čísle. Príklad hlavného mesta nech nasledujú katolíci po celej krajine!

Učiteľ ako úd spoločnosti.

V spoločnosti osobná zvláštnosť, poctivé miesto poistuje človekovi. — Každý človek také miesto zaujíma medzi ľuďmi, také mu podľa jeho individuality patrí.

Z pod tejto všeobecnej pravdy jedine ľudový učiteľ — aspoň čiastočne — robí výnimku. Jemu zvláštnosť osobná už i dľa jeho občianskeho postavenia nepoistuje v spoločnosti také poctivé vážne miesto, také by mu právom ná-

ležalo. Obyčajné poznamenanie: «to je len učiteľ», zastaví mu v prvom rade cestu; učiteľ sa musí preto veľmi často na ostatné miesto utiahnuť, ešte aj v takých spoločnosťach, kde, berúc do ohľadu jeho významné duševné a mravné vlastnosti, právom by mohol zaujať prvé miesto.

Tomuto sa nemáme čo diviť. Terajší stav učiteľský je nový u nás, a musíme bojovať so všetkými predsudkami, ktoré zjavujú sa proti všetkému čo je nové. Výsledok tohoto boja ešte vždy je chatrný, lebo je to tmavý obraz, ktorý musíme pred očima spoločnosti zastierať. Ľudová škola zprvu dostala učiteľov z najnižšej vrstvy spoločenstva, z remeselníkov, ktorí utekali od práce, z vyslúžených vojakov a z rozličných bludárov.

Predseda ale o týchto učiteľoch istý vysoko postavený úradník vyslovil sa takto: «Terajší učiteľia sú nie takí, ako dakedy boli, Za dávnych čias učiteľia tešili a radovali sa s radujúcima. (Pri radostníkoch, krsteninách a svadbách.) Žialili so zarmútenými. (Áno, pri zomretých, pred pohrabom a po takovom, ale poháriky na stole nechýbaly.) Učiteľia vraj učili roľníkov siať, pole obrábať. Veru tí učiteľia, potrimiskári, svoj gágor učili a obrábali. Ale ani v škole, ani von, nič dobrého ľudu nepreukázali. Však to môžem dokázať, že ja, keď som prišiel do spišskej obce N. na uprázdnenú stanicu učiteľskú, neznal tam nikto ani písať ani čítať. Školu našiel som v takom stave, že sa stydím to vysloviť. Občania ani pochopu nemali o mravopoctnosti. Pravda, že som do takejto obce buchnul, bolo mi treba všetky moje sily na to vynaložiť, aby som školu a dietky do nej chodiace na dokonalejšiu cestu priviedol a občanom na oči a srdce položil, čo je škola a čo sa od nej očakáva. Dal som došikovať učebné knižky, písanky, tabličky, slovom všetko, čo školská mládež potrebuje. Ej, ale bolo kriku, nadávania po obci na mňa (učiteľa), keď dietky do domu s takýmito učebnými prostriedkami prichádzaly. Jedon volal: «Príď si len ty novotár (učiteľ) po peniaze za tvoje pletky, ale poletíš dolu nosom!»

A veru, uplynul školský rok, lež za školské knižky nedal nikto ani haliera. Myslel som si: u rychtára hľadať pomoc, to je daromná vec. Darovať knižky by bolo najmúdrejšie, ale kdeže taký chudobný učiteľ ako som ja, môže reski-

rovať 40 korún? Nie. To neurobím. Išiel som hľadať radu k dôst. okresnému pánu školdozorcovi. Tento dôstojný pán bol opravdový priateľ učiteľov. Ešte žije; nech mu Pán Boh dá mocné a stále zdravie na mnohé roky!

Predstavil som sa u tohože dôst. p. okresného školdozorca a rozprával som môj osud na mojej neblahej stanici. On sa zamyslel, po izbe pár raz prešiel a konečne sa ma takto opýtal:

— Kolko ste dal za tie knižky, pán učiteľ?

— Tu je účet, pán školdozorca!

— No to je múdre, že ste ten účet priniesol. Tento účet nechajte tu; ale ešte jedno: všetky tie dietky, ktoré dostaly knižky a iné veci, tiež aj ich rodičov s číslom domu popíšte a pošlite mi, ale aj cenu za knižky zaznačte ku každému dieťaťu. A majte trpezlivosť, pán učiteľ, o krátky čas dostanete tých štyridsiat korún.

Po krátkom čase čujem klopanie na dvere.

— Volno! — zavola som.

Do izby vstúpil notár, známy ako veľmi statočný človek.

— Pochválen Pán Ježiš Kristus!

— Na veky vekov amem.

— Pán učiteľ, priniesol som za školské a iné veci štyridsiat korún. Nespomínajte to nikde a pred nikým. S Bohom!

Prišiel čas k ročnej zkuške so školákmi. Miestny pán farár oznámil v kostole, aby rodičia po 2. hodine popoludní sišli sa do školy bo že pán učiteľ bude držať zkušku s dietkami. aby sa rodičia presvedčili, čo je učiteľ opravdový a čo je obšitoš učiteľ.

Ešte jedna hodina popoludní neodbila a už bola vyučujúca izba nabitá občanmi. O druhej hodine dôst. okr. p. školdozorca a miestny pán farár ako správca školy vstúpil medzi dietky. Škola bola vkusne okrášlená, bolo srdečné privítanie, modlitba a začalo sa zkuškať. Náboženstvo a patričné predmety všetko v materinskej reči. Bolo to radosť počúvať, ako deti krásne odpovedaly.

Po skončenej zkuške pán dekan a školdozorca poďakoval sa pánu farárovi a učiteľovi za ich namáhavú prácu a za taký skvelý výsledok so školskou mládežou. Rodičom na srdce kládol, aby dietky svoje na budúce vždy riadne

do školy posielali, o ne sa starali, na potrebné školské veci ako knižky atď. tých pár halierov vďačne obetovali atď. Rodičov spolu aj o to prosil, aby, keď dietky sa odstránia, ešte tu ostali.

Keď školáci odišli, dôst. pán školdozorca milým, priateľským rozhovorom začal takto:

«Dobrý hospodár, keď pomýšľa na kúpenie hoviadka, popredku hladi, kde ho postaví alebo zavre. Jestli ale pre jeho hoviadko má miesto neslušné, špinavé, deravé, obtrhané atď., čo v tomto páde urobí? Vysúka rukávy, žena narobí malty z hlíny, maštalku premenia v čistý príbytok pre hoviadko. Nuž pýtam sa vás, či vy vo väčšej úcte a vážnosti držíte maštal, hoviadko, ako školu a svoje drahé dietky? Obzrite sa po tejto škole! Kedy že jej steny boli omazané, obielené? Kedy že diery v stenách boli pozaprávané? Kedy že bol dach opravený? Kedy že podlaha, po ktorej veľmi opatrne stúpať načím, bola obnovená? Dvere, ktoré na povrázokock vysia, nie sú znakom vašej nedbanlivosti? O a táto začmudená a rozpukaná pec má byť ozdoba tejto školy? A konečne okná, tak veľké ako môj klobúk z polovice papierom zalepené, sú zrkadlom tejto školy?»

Pravda že každý z posluchačov dostal cviklovú farbu do tváry, bo na takú prednášku a lekcii nebol nikto pripravený.

«Viete vy čo, moji drahí? — hovoril ďalej — počúvam, že ste vy šikovní k robeniu tehie a páleniu vápna, ďalej čujem, že ste nie tak chudobní ako sa zdá, V mene Božom, lapte sa k vybudovaniu novej školy, môžete byť istí, že vám i pomoc príde.»

Tu vstal rychtár a povedal:

«Keď nás pán Boh zachráni od všetkého zlého, na budúci rok naše dietky budú sedieť v novej škole!»

A vskutku sa tak stalo. Ale môžem povedať, že to neni jednoduché stavanie, lež *palác*. Videli to susedné obce, ba celý okres a šli za týmto príkladom a zariadily krásne školy.

No, pán vysokopostavený úradník, čo na to poviete? Kto to všetko previedol? Či riadny učiteľ a či ten, čo sa radoval s radujúcima (pri pohárkoch) a či ten, ktorý žialil s plačúcima keď sa točil po ceste, od toho tak veľkého žiaľu?

Terajší stav učiteľský je nový, ktorý má naložené také bremeno, že mu je až k zúfaniu. Každý učiteľ neúčinkuje v meste, lež najviac v dedinách, medzi roľníckym obyvateľstvom. Toto obyčajne nezná inej reči, ako svojej materskej povedzme slovenskej a tu učiteľ má naložené, že jeho chovanci zo 4. elem. školy musia vraj svoje myšlienky v maďarskej reči dokonale na papier položiť. Bože, koľko tu učiteľ zabije času dokiaľ také roľnícke, sedliacke dieťa slovenské naučí niekoľko slov maďarských! Konečne prídu vakácie a jaseň, deti neznajú ani slova z toho, čo sa učily. Milý učiteľ zas znovu vtĺka dieťaťu do hlavy tie slová Konec koncom je ten, že keď školák opustí školu, nezná list napísať svojej rodine. Raz náhodou videl som takýto list. Bol nasledovne písaný:

«Drága otec szép poszrav vasz macska is dzedzi macska a dzedzi egészseges cso nam piszotz zse penze poszlaty a mi nincs nedosz-tala, Igaz macska ma nagy potreb penzre atd.»

Keď tento list došiel k otcovi, on ho poslal na späť a odpísal toto:

«Milá manželka! Id do školy a povedz tomu učiteľovi to a to!»

Jako že môže učiteľ byť oblúbený v spoločnosti, keď nie svojou vôľou vychová takýto podrost?

Keď sa mladý učiteľ oženi a ženu vezme si z nižšej vrstvy, vlastnoručne zatvorí pred sebou dvere spoločnosti vzdelanejších; keď jeho žena pochodí z vrstvy intelligencie, v tomto páde chudoba ho odtrhne od spoločnosti. Jeho rodina sa rozmnoží, jeho plat — taký ako jedného kočiša — je tak malicherný, že pri terajšej drahote ani k zaopatreniu najjednoduchších záživných, potravných článkov je nie dostatočný. Aby si niečo aj na odev vyhladal, musí sa o nejaké pobočné dôchodky postarať. Na samovzdelanie nemá ani času ani prostriedkov — zaostane vo vzdelanosti. Nie je vstave ani sebe, ani svojej rodine poctivý odev kúpiť: s chudobným, osúchanú odev nosiacim človekom ale nepustí sa každý do reči.

Učiteľ.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
Kreštana!**

Naše hospodárstvo.

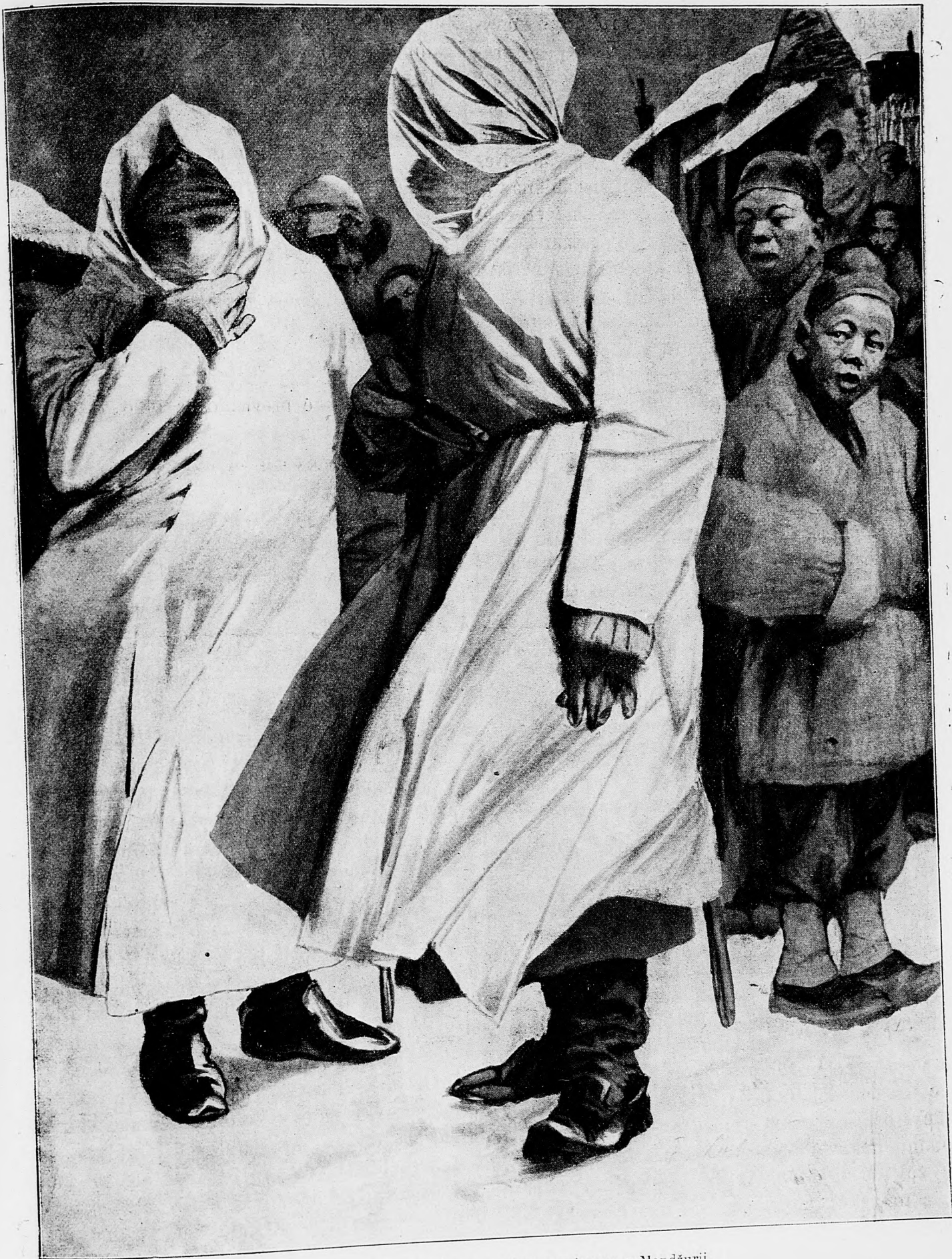
«V nebezpečenstve je naše roľníctvo.» Takto sa žaľujú jedny budapeštianske noviny, ktoré opisujú rozpoloženie nášho roľníctva.

Dost neskoro zbadaly budapeštianski páni, že je zle s našimi roľníkmi. My dávno známe toto nepepečie. My dávno píšeme o ňom, lenže tí páni, ktorí čuť by mali každý ponos a každé sťažovanie sa uhorského roľníctva majú inakšie starosti, ako zaoberať sa s tou vrstvou krajinského obyvateľstva, bez ktorej nemohla by krajina jestvovať.

Veď v krajinskom sneme každý rok pojednávajú o záujmoch roľníctva. Poslancovia z opozicionálnych stránok predostierajú snemu všetky požiadavky roľníctva a poukazujú na príčiny, pre ktoré hynú roľníci. Nuž a či sa premenia pomery? Či dojde tá žiadaná pomoc? Nie. Ostane všetko pri starom. Iba to sa stane, že o rok viac malých gazdov vynde na vnivoč. Viaceré majetky prejdú do cudzých rúk a zväčšia sa farchy roľníkov.

Takto vyzerá naša hospodárska politika. Pre ňu upádajú naši roľníci, pre ňu prichádzajú o ich majetky a pre ňu vystahujú sa statisíce do Ameriky. Keď ale už dolnozemsí roľníci žaľujú sa pre našu hospodársku politiku, čo majú povedať naši slovenskí malí roľníci? Veď dolnozemske pomery nedajú sa porovnať s našimi hornouhorskými. Na akých honoch gazdujú na Dolniakoch a na akých Slováci? Aká je zem na Dolniakoch a aká je zem na Horniakoch? Aká je tau úroda a aká je unás? Veď my sme opravdoví bedári oproti hospodárom na Dolniakoch a predsa oni hynú, oni volajú za vládou: Pomôž nám, lebo nenie nám k vydržaniu! Kedy že jie slovenský roľník taký chlieb, aké ho roľník na Dolniakoch má do sytosti a predsa aj títo kričia: Dajte nám zeme! Uľavte nám farchy! Bráňte nás proti úžernikom!

Hľa, tu vidno chudobu a hmotný úpadok Uhorska. Hospodárska krajina je vraj Uhorsko, ačpráve nemá ničoho, čo by svedčilo o tom, že tuná hospodári medzi sriadenými pomerami žijú. Nenie tu ničoho. Pustne a hynie všetko. Nemá kto zachrániť roľníkov a títo nemajú ani umnosti, ani iného spôsobu, aby si svoju zem pre seba zachrániť vedeli. Minister orby má

V takom odeve brania sa proti morovej rane v Mandžurii.

plnú tašku slubov pre hynúce roľníctvo. Odpovedá na otázky opozicionálnych poslancov. Uzná sám, že veru zaostali sme a že roľníctvo nevyvinuje sa, nuž ale čo sú hodné všetky tie prázdne reči, keď náprava mešká?

Ostane všetko pri starom. Roľníctvo tak bude bedáriť, ako posial bedáril. Užerníci tak budú vyžierať gazdov, ako ich posial vyžierali. Neutichne ani buben eksekútorov a nezanikne vyvandrovanie do Ameriky. Smutné, zmizernené, ožobračené kroz štát a užerníkov vycicané davy malých roľníkov sfahujú sa ztade do Ameriky, lebo Uhorsko, tento hospodársky a skrz básnikov oslavovaný štát nemá chleba a dostatočnej zeme pre svojich obyvateľov.

Nuž hľa, toto sú smutné následky našej hospodárskej politiky. Reční, slubovať vedia páni ministri; nevedia ale hájiť a brániť ubohého roľníka, ktorý vystavený je toľkým cicavcom. Liberáli majú oň starosť pri voľbách. Vtedy je im sedliak veľmi vzácnym, po voľbe ho však nezaujímajú a neobzrú sa naň. Hej pánovia, nech sa vám neťaží pochodiť naše slovenské obce! Podte že medzi nás! Pohliadnite, ako my tu nazývame! Zkúmajte naše role, lúky a pasienky! Pohliadnite do našich príbytkov! Prezrite gruntovné knihy a zaujímajte sa o dlžníkov rôznych peňažných ústavov a potom dajte si ruku na srdce a vyznajte úprimne: Vela sme sa previnili proti našim roľníkom!... Kto napravi tieto chyby?... Nikto!

POLITICKE CHYRY.

Čo nového v politike?

Politikovia Uhorska posledné dni najviac zaoberali sa s inkompatibilitou. Krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Georg Szmrecsányi ozaj do osieho hniezda štuchnul, keď sa dotknul haklivej otázky inkompatibility. Hovorí sa, že medzi mungovskými ablegátmi viacerí rpiia na takú «chybu krásy», ako čacanský vyslanec barón Ludvík Lévyay. Na tohoto chýrneho ablegáta liberálnej národnej práce ostatne

ak hlboký dojem urobilo pretriasanie jeho špi navej bielizne, že sa odobral do Ameriky. Čo budú robiť čacanskí židáci, keď v novom svete zalúbia sa do Lévyayho a vyvolia ho, keď nie hneď za presidentu, aspoň za hlásnika v New-Yorku.

Predĺženie snemových zasadnutí.

Pojednávajú štátneho rozpočtu preťahuje sa z týždňa na týždeň. Prítomne nemožno povedať, kedy bude mať Uhorsko docela odblasovaný rozpočet. Z tejto príčiny snemové zasadnutia predĺžili každodenne o jednu hodinu.

Justhovci a socialdemokrati.

Slávnostné zasnúbenie Justhovcov so socialdemokratmi, aké previedlo sa pred týždňom v Arade, nemá očakávaných výsledkov. Začínajú sa haňbiť jeden za druhého. Justhovi náležite vyprali košeľu aj v krajinskom sneme, dvaja už vystúpili z jeho stránky a ostatní zapierajú, že sa spojili so socialdemokratmi. Darno sa vyhráza Justh, že zastaví pohyby uhorských katolíkov. To sa mu nepodarí, keby sa spriahol i s horúcim peklom.

Ondreja Achima zastrelili.

Ondrej Achim, krajinský vyslanec sedliackej stránky v Békéscabe, nilen búril ľud proti spoločenským triedam, lež v novinách s obľubou napádal aj jednotlivcov, medzi týmito zvlášte statkára dra Ondreja Zsilinszkyho. Dr. Ondrej Zsilinszky v krátkom osvedčení odmietol nápady, na ktoré Achim ešte surovším článkom odpovedal. Pre tento novší článok synovia dra Ondreja Zsilinszského: chemický merník Ondrej Zsilinszky a kandidát pravotárstva Gabriel Zsilinszky, husársky poručík v rezerve v nedeľu rano zavítali na byt Ondriša Achima a pýtali si zadosťučinenie za urážlivý článok nameraný proti ich otcovi. Achim sa drsne osopil na nich a Ondreja Zsilinszského palicou inzultoval. Gabriel Zsilinszky nato vytiahol revolver a štyrikrát strelil na Achima. Z výstrelov tri trafily. Jedna vletela Achimovi do brucha, dve ale do nohy. Nato bratia Zsilinszkovci odišli z Achimovho bytu a išli do Békéš-Gyuly, kde sa hlásili na štátnom fiškaláte. Tu o prípade napísali zápisnicu a bratov odvedli do väzenia.

Zo snemovne.

V krajinskej snemovni vyslancov zakončili pojednávania rozpočtu ministerstva orby a honvédstva. Vyslancovia kresťanskej ľudovej strany Karol Huszár a Štefan Haller vyznačili sa zvláštnymi rečami pri pojednávani rozpočtu ministerstva orby a honvédstva.

BESEDNICA.

Nezabiješ.

Tento zákaz, najvýznamnejší a istotne najdôležitejší z desiatich božích prikázaní, podľa nie menej charakteristického a závažného, ktorý hneď za ním nasleduje, istotne je tak mienený, že človek nemá o život pripravovať svojho blížneho.

Mojžiš ale veľmi dobre poznal svoj národ a isté je, že vtedy panovaly v národe izraelskom všetky neresti, ktorými si človek zkracuje život, tak že sa pod týmto prikázanim už vtedy mohlo rozumieť aj to, aby sme si neškodili vedome zdraviu vlastnému.

Jestli niekto nad svoj zdravotnícky článok napíše toto heslo, môže sa to rozumieť ináč. Že by bolo dnes treba prostý význam biblického zákazu všelijak vysvetľovať, to nikomu nenapadne. To je tak na bielom dni, že len ľudia vskutku dochýlni duševne môžu prestupovať toto počiatočné ethické prikázanie.

Bohužiaľ nemožno tak súdiť aj o základných náukách zdravotníckych. Ačkoľvek sú tak priehľadné a tak srozumiteľné, ačkoľvek každodenná zkusenosť, každodenne opakujúce sa nešťastia poučujú o pravdivosti ich, predsa obecnosť akosi nedbá o ne, stále robí proti ich zásadám, napriek tomu, že škoda hneď v zápäti po priestupku sa dostavujúca smutne poučí previnilca, že sa dopustil chyby. Akonáhle sa následky priestupku pominú, pri prvej príležitosti upadá do tej chyby znova.

Ľudia neradi pamätajú na tie príslovia, že «Každý človek je kováčom svojho šťastia» a že «Kto ako si posteľ, tak bude spať» a «Čo si navarí, to musí zjesť.»

*

Človek je vrahom samého seba! Áno, je to tak. Niekoľko príkladov zo zkusenosti dokáže toto tvrdenie nad všetku pochybnosť.

Na gymnázium v meste N. študoval mladík, ináč veľmi schopný ale trochu ľahkomyselný. Nápadná bola

pri tom jeho telesná sila a obratnosť. Bol bitkárom, postrachom v nižších triedach; vo vyšších pravda tieto telesné prednosti menej sa môžu uplatňovať, ale jeho telesná udatnosť neraz úžasným spôsobom sa ukázala. Rozpajedeného veľkého psa jedným bleskorychlým mávnutím pravice, ktorá zastihla nos zvierata, učinil neškodným, tak že pes knučiac utiahol sa do budy. Počas telocvičných hodín vytrvanlivou odvahou, mohutnosťou svojich oceleových svalov, prevyšoval všetkých svojich vrstovníkov.

Všetko toto rozprávam len preto, aby bolo zrejmé ako sa môže človek zkažiť ľahkomyselnosťou, preceňovaním svojich síl, nerozváženými dobrodružstvami, v ktorých všeliaké choroby číhajú na človeka, prirodzené nadobýčajné dary telesné a podkopať aj zdravie železné.

Keď prišiel na vysoké školy, vrhol sa do prúdu veľkomestského života nočného s plným ohňom temperamentu predtým rodinou tak prísne na úzde držaného. Časom pilnejšie študoval, častejšie ale celé dni a noci márnil, považuje sa vo dne po kaviarňach pri billiarde a kartárskych stoloch v dusivom, dymom naplnenom povetří, v noci po hostincoch prvej triedy alebo v najposlednejších krémach, dľa toho, ako mu to práve dočasní priatelia a plný alebo prázdny pudilár dovoľoval.

Roky sa míňaly a na mladíkovi nebolo vidieť žiadne následky neriadneho života. Viacročný taký život, keď mnoho pijaľ a málo jedol, lebo priatelia veselému kompanistovi vďačne zaplatili pohár piva, ale na obed na večeru ho nepozvali, jeho zdravie ešte nepodkopali. Bol síce trochu upadnutý a barva jeho tváre prezradzovala neporiadny život, ale to všetko bolo by sa dalo ešte vždy napraviť navrátením sa k pravidelnému životu.

Ale on sa nevrátil. Jeho zdravie nemierny život vždy viac a viac podkopával. Tak sa stalo, že zlá výživa, nepravidelný život, nedostatočný, ba chorobný spánok vstave polovičateho opojenia, ďalej liehoviny, jedy dohánu a iné s neporiadnym životom spojené neresti telo tak udatné predsa soslabilo, tak že konečne, občas sa stretnúc s nim, nemohol som ho poznať, taký bol ostarnutý.

Keď už videl, že to ďalej tak ísť nemôže, počal sa vracat k poriadku; zdalo sa, že ho neriadna minulosť predsa nezahubí, čo ho aj pripravilo o najlepšie sily. Obznámil sa pozdejšie s mladou ešte a zámožnou vdovou, ktorá sa ho ujala, keď ho príbuzní pre jeho planý život už dávno prestali podporovať. Ukazoval sa časom na ulici slušne oblečený, sám alebo v spoločnosti slušnej dámy, ktorú si medzitým vzal za ženu. Ale telesne bol zvädlý a vyzeral veľmi nezdravý.

Jedného dňa som počul, že zomrel na suchoty. V jeho neriadnym živobytím vysilenom a všetkého odporu proti chorobe pozbavenom tele, tí Kochovi drobní živočíškovia našli vhodné pole ku svojej ničiacej práci. V krátkvsti dovršili dieľo.

Zavraždil sa on sám. Nie prvá prehlákaná noc, nie prvé opitie sa, anidruhé, ba snáď ani stá chyba proti svätým samospasiteľným zákonom zdravotníctva, ktorých dohromady niet ani desať, ho zkazila, ale ľahkomyselný život spoliehajúci sa na prirodzenú húževnatosť života, to ho uložilo do prečasného hrobu.

U iného, kto zdedil po rodičoch zdravie chatrné, sily málo zásobené, orgány niet dosť mocné proti výstupkom, pravda by nebolo bývalo treba tolko chýb stačila by jeona. Kdežto život vzorný, mierny aj také telo udrží pri akom-takom zdraví.

Mnohý človek nevie, že nakoľko neduhom vzdorúcej sily dostalo sa mu po rodičoch. A hra s ohňom je nebezpečná, ktorá môže stáť život. Pre to platí pre každého: «Nezabiješ!» alebo srozumiteľnejšie: «Nebudeš sa vydávať nebezpečiam, ako sú nestriezlivosť, alkoholizmus a vôbec nedostatok miery vo všetkých požitkoch!»

Veď aj fajčenie, čo je aj rozšíreným obyčajom, ktorému sa konečne aj niektoré dobré vlastnosti pripisujú, ohrozuje stále zdravie a ukracuje život. Ale aj nemiernosť v jedle a pití ohrozuje zdravie. Koľko zdravých osôb malo by pokojnú a príjemnú jaseň života, keby za dlhé roky neboli užívali pokrmy prílišne záživné a nápoje domnele posilňujúce.

Sú však prípady, kde slovo «Nezabiješ» vystražne môže byť prednesené i v tom starozákonnom smysle. Keď sa vinník aj teší oceľovému zdraviu, že dlhoročné chyby bez následkov znáša, prevíňuje sa predsa. Nie na sebe, ale na svojom potomstve! To prichádza síce na svet zdánlive zdravé, vyrastie zneho zdanlive zdravý štep, ale telo jeho neni už tak vzdorovité. Sú to individuality krehké. «Nič neznesie», posmieľajú sa mu kamaráti už za mladý, keď mu od prvej cigary zle pride.

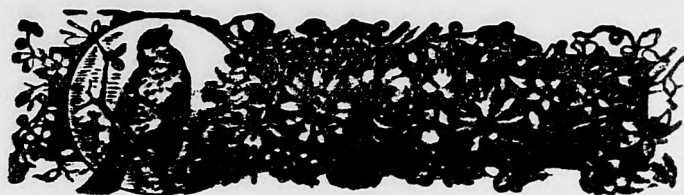
Okolo tridsiateho roku počínajú sa zjavovať aj u človeka riadne žijúceho všeliaké choroby, tu nervové, tu zase výživy sa týkajúce. Takíto nešťastníci sú výmluvnou výčitkou adresovanou na ich rodičov alebo prarodičov do tretieho, až do štvrtého pokolenia, ktorí nežili dľa pravidiel zdravotníckych. «Nezabiješ!» znelo by im deň po deň v ušiach, keby boli svedkami toho, čo ich potomci musejú trpeť.

Každá ďalšia generácia v našich časoch plných sháňania sa za peniazmi, za chlebom, ale plných aj pôžitkárstva, pridá niečo, primieša istú dávku jedu do svojej krvi, ktorá vlastne neni len ich krvou, ale náleží aj potomstvu.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštana!»**

Nech vám slúži na známosť,

že proti nácthe, zachrypnutiu a zašľajmovaniu zvlášte výtečný liek je Fellerov Elsafluid. Ktokoľvek trpí na bolenie prs a hrdla liek tento utišuje kašeľ a oberstevuje trpiaceho. Tuceť na próbu 5 korún, dva tucty 8 kor. 60 hal. posielá tranko lekárnik Feller Stubica, Kostolná-ulica č. 18. (záhr. stoi.)

CHYRNIK.

Vysviacka biskupa. V chráme budapeštianskej university v nedeľu 14. mája predpoludním vysvätili nového čanádskeho osvieteného pána biskupa dra Júliusa Glattfeldera. Na cirkevnej slávnosti súčasťnili sa početné vynikajúce osobnosti uhorského cirkevného, politického a spoločenského života. Na slávnosti vysviacky prítomní boli medzi inými aj arcikniežatá Ladislav a Jozef Franc, ako i minister náboženstva a verejnej výučby so štátnymi sekretármi. Nového biskupa ktorý o 9. hodine prišiel pred chrám, privítali stolnobelohradský biskup Ottokár prohászka lugošský grécko-katolícky biskup Vazul Hosszu. V lodi chrámu Glattfelder požehnal prítomných a vtiahol do svätiny. Pred oltárom správca ústredného semenišťa Franc Robicsek prečítal pápežskú bullu, ktorou sa udeľuje biskupská moc. Potom nový biskup pri jednom bočnom oltáre slúžil sv. omšu, načo nasledovaly obrady vysviacky, ktoré odbavoval osvietený pán arcibiskup kaločský Ján Csernoch, pri pomocníctve stolnobelohradského biskupa Ottokára Prohászka a lugošského grécko-katolíckeho biskupa Vazula Hosszu. Po posviacke nový biskup udelil veriacim požehnanie.

Dr. Štefan Krajcsovics † kňaz biskupstva nitrianskeho, neunávene usilovný pracovník vo vinici Pána, po dlhej ťažkej chorobe a príkladnom prijatí svätých sviatostí v 30. roku účinnivého života 8. mája zomrel v obci Karkócz. V zosnulom ztratil sme usilovného a oddaného spolupracovníka, ktorý takrečeno na smrteľnej posteli písal nám jeho poučné články. Daj mu Bože večnej slávy a poteš jeho zarmútených rodičov.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie na uprázdnené fary Lubotény a Gombosszentgyörgy vypísal súbeh do 15. mája. Z príležitosti udeľovania sviatosti birmovania po všetkých obciach slávnostne privítali osvieteného pána biskupa, najslávnejšie ale privítali ho v meste Sátoraljaujhelyu, kde v mene mestského obyvateľstva pekno rečou pozdravil ho mešťanosta Ondrej Farkas. V nasledujúci deň osvietený pán biskup udeľoval tu sviatosť birmovania, prijal viacerych členov do marianskej kongregácie a holdovanie svetských vrchností a katolíckych spolkov. — Košický spolok katolíckych tovaryšov 7. mája vydržoval 23-ročné shromaždenie, ktoré ako zastupiteľ osvieteného pána biskupa pekno rečou zahájil Ondrej Kozora praepošt-farár mestský a

dr. Avermód Ráth, professor a kňaz praemonštraten-
ský ako predseda v sprievode zanimavej prednášky, o
účinkovaní spolku podal obsirnejšiu zprávu dľa ktorej
tovaryšský spolok v minulom roku dôchodku mal 19
a výdavkov 18 tisíc korún. Z tejto zprávy vysvitá tiež,
že v učňovskej domovni spolku 19 učňov zdarma mali
kost a celé zaopatrenie.

Chýry zo Šariša. Prešov: S radosťou prijalo ten
chýr tunajšie mesto že osvietený pán biskup košický
dr. August Fischer-Colbrie 28. mája pride sem ude-
lovať sviatosť birmovania žiačkam kláštora anglických
mnišiek, z ktorej príležitosti prijme za údov do ma-
rianskej kongregácie žiakov z tunajšieho kráľovského
gymnázia katolíckeho. — Dňa 7. mája pod oktávu
nalezenia sv. križa pre katolícke obecnstvo mesta a
okolia vydržiavaný tu bol veľký odpust, z ktorej príle-
žitosti praepošt a mestský farár Adalbert Zaborovszky
pohostil miestne a vonkajšie duchovenstvo a mestských
úradníkov. — Prešovských slobodomyselných profes-
sorov luteránskych, pod ktorých správou v tunajšom
luteránskom kollegiume 15. marca zariadený bol urá-
žajúci škandal, podžupan Jozef Tahy napomenul a prí-
sne pokarhal i tých juristov, ktorí na tom škandalnom
predstavení účasť brali. — Vojáci doma ku žatve a
súrnym prácam potrební, keď sa u svojej vojenskej
vrchnosti hlasia, i toho roku dostať môžu urlaub na
tri týždne.

Chýry zo Spiša. V Podhradí z 35 vojopovinných
odobrali 6. — V gelnickom okrese z 556 vojopovin-
ných dostavilo sa 272, odobrali 81. — V Podhradí dňa
9. mája jeden chytro jachajúci voz zadlávil jedno malé
robotnicke dieťa. Nepozorný honič neujde zaslúženého
trestu. — V meste Gölnicbána za mestského lekára
vyvolený dr. Ján Ritók zadakoval. — Vo Vlachoch dňa
2. mája zhorely dve stodoly. Dňa 5. mája zase v ta-
mojšom lese zúril veľký oheň. — V Podhradskom okrese
ustanovili sa na assentírku 114, odobrali 47. — Dňa
8. mája večer konečne privítal k nám z milosti božej
už očakávaný a už nanajvyš potrebný dážď: 10 mili-
metrov padalo.

Testament Jána Ortha. Z Viedne oznamujú, že
v blavnom dvojmarsterskom úrade sú dva testamenty
nekďajšieho arcikniežata Jána Salvátora, pozdejšieho
Jána Ortha, ktoré spravil ešte vtedy, keď bol arciknie-
žatom. V smysle domáceho zákona kráľovskej rodiny
testamenty má otvoriť kráľ v prítomnosti ministra krá-
ľovského domu, hlavného dvormajstra a hlavného dvor-
maršala. Jeho veličenstvo kráľ testamenty otvorí vtedy,
keď sa z Gödöllóva zpät vráti do Viedne.

DOPISY.

Z trakovic.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor.

Račte prosím tieto riadky uverejniť v našom
«Kreštane».

Jeden stĺp sa vyvalil. Kňaz apoštolského smýšľania,
doktor bohoslovía, učenec nadaný, verný sluha boží,
vysoko ctený rodák našej obce, dr. Štefan Krajcsovic
šiel do neba. Mladým bol, kňazi biskupstva nitrianskeho
hrdí boli naňho, naša obec ešte nikdy nemala
takého podareného rodáka. A hľa, tak chytro bol vy-
trhnutý z údolia plačlivého. Pochovaný bol 9. máia.
Veľké množstvo duchovenstva ho sprevádzalo na mie-
sto oddychu. Pohráb konal v celej krajine prajne známy
nitriansky dekan-farár Koloman Szmida, ktorého on
jednúc pomocníkom bol. Ponáhlal sa Boh vytrhnúť ho
zo zemskej marnosti, aby mohol hojne odmeniť v nebi
čím skorej veľké zásluhy nevinnej mladosti.

S Bohom

Bývalý notár.

Od Žabokriek.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctená Redakcia!

Pekne prosím, račte uverejniť týchto pár riadkov
v našom obľúbenom «Kreštan»-e.

Všetci voličia okresu nitra-žabokreckého tešia sa
tomu, že sa náš vrele milovaný poslanec veľk. pán Georg
Szmrecsányi ozval v krajinskom dome za slovenčinu.
Sláva mu za to. Bolo na čase predniesť v snemovni,
že kolkým neprijemnosťam je vydaný ten človek, ktorý
obdrží daakú úradnú listinu a nevie ju prečítať a ne-
rozumie, čo ona v sebe obsahuje. Čo robí taký človek
v takomto páde? Chodí za notárom, za kňazom, za
učiteľom, za zidom a pýta vysvetlenie. Mnohokrát ani
títo ľudia nevedia mu vec vysvetliť, tak prinútený je
lebo od sudcu, lebo od fískála pýtať vysvetlenie, s
čím nielen čas, lež aj peniaze mrhá.

Už je to taká obyčaj, že človek vďačí sa tým, ktorí
mu pomohli radou alebo vysvetlením. Veru by to dobre
bolo, keby všetky úradné spisy a listiny aj v naše

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kis-
birtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú
jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od
300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou lahko môže pomôcť na jeno
čarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s
dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže
vypovedať, ale dlžník svoje dlhy hárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť.
Pri parcellovani na pomoci je v každom ohlade. Ustav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.

materčine písané boly. Mnohí robia tú namietku, že vraj ani debrecínsky Maďar nerozumie úradným spisom, v takej nesrozumiteľnej reči sú ony osnované. To je ale zcela nemúdra námietka. Nech sa úrady naučia rečou písať, ktorú ľud hovorí a nech neposielajú stránkam čarbaniny, ktorým len sudca, alebo fíškál rozumie.

My nežiadame, aby nám z úradov posielali hácky písium, lež nech nám v krátkosti a v srozumiteľnej reči na javo dajú: prečo nás citujú? Aký výrok vyniesol súd nad našou záležitosťou? Teda len krátky obsah žiadame, aby sme nemuseli chodiť od Petra k Pavlovi mrhať čas a troviť peniaze.

Tak podobne malo by byť aj s vyučovaním materčiny. My sa tomu tešíme, keď sa naše deti maďarčinu naučia, lež priali by sme si, keby aj vo svojej materčine boly zbehlé, to by neškodilo štátu.

Občan.

Richvald (Kristályfalu, Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Ctený Pán Redaktor!

Ráďte prosím uverejniť tieto riadky v našom mi-
lom «Kreštane».

S veľkou radosťou oznamujem cteným čitateľom nášho Kreštana, že minister orby našej obci na našu prosbu ktorú náš usilovný ablegát Anton *Beszki* osobne predostrel, pre dve katastrálne jutra dá zdarma potrebné vrbové raby a k tomu aj 200 korún štátnej podpory k obrábianiu zeme.

Aj na tomto mieste ďakujem v mene obce nášmu ľudovému pánu ablegátovi, že nám to tak chytró vykonal,

S kresfiansko-ľudovým pozdravom

Urbariálny predseda.

Podhradský okres vo Spiši.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráďte prosím uverejniť tieto riadky v našom mi-
lom «Kreštane».

V obciach podhradského okresu počet obyvateľov je nasledujúci. Prvé číslo označuje počet obyvateľov pred 10 rokami a druhé terajší počet obyvateľov.

Velbach 625—629, Baldovce 158—159, Beharovce 227—213, Olcnavá 421—366, Vyšný Slavkov 602—524, Granč—Petrovce 116—204, Buglovce 165—162, Harikovec 112—89, Kolbachy 412—400, Katune 86—83, Olšavka 187—158, Kolinovce 360—389, Kropmáchy 4723—6364, Koritník 107—96, Podpróč 74—90, Olšavica 611—718, Poľanovce 294—212, Pongracovce 142—140, Orzovjany 292—293, Jablonov 818—794, Jamník 448—426, Kapitula 265—258, Bianovce 591—567, Trstany 242—224, Lučka 212—175, Brutovce 522—527, Pavlany 237—252, Dubrava 383—367, Slatvin 248—192, Vitkovce 184—182, Vojkovce 280—299, Žegra 352—323.

Sídlo okresu: Podhrad, má teraz 3121 obyvateľov, o 101 viac ako pred 10 rokami.

V tom slúžnovskom okrese je dnes o 1326 ľudí viac ako r. 1900. Vzdialených je 2058.

S Bohom

Štatistikár.

Spisy redakciou odporúčané.

Mučenica čistoty rečená, 24 strán obsahujúca knižtica znamenitá vyšla z pera dra Jozefa Janda Dekanfarára (v Nitrapereslény). Cena 9 halierov. Každý deň by ju mali dať duchovní pastieri do ruky; táto knižka je povolaná k podpore pannenstva a k ochrane nevinnosti. Veľmi vrele ju odporúčame.

Kreštania kupujte len u kresťanov!

Hľadá sa poriadné, 14—16-ročné dievča z horných strán za služku ku lepšej kresťanskej rodine do jedného letovníka blízko Budapešti. Dostane poriadny mesačný plat a v páde rodina bude s ňou spokojná, navráti sa i cestovné trovy. Kto by sa chcel hlásiť, nech pošle list na redakciu «Kreštana».

Odkazy redakcie.

J. K. Sz. Čo sme vynechali podáme budúce.

F. K. K. Žiadané veci len budúce možno uverejniť.

H. B. V. Chybujúce čísla dostanete.

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 13. mája.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiskká, nová	---	---	---	kor. 25:25—26:10
» stolnobelohradská, nová	«	---	---	25:00—25:80
» peštianska, nová	«	---	---	25:10—25:90
« banátska, nová	«	---	---	25:00—25:80
Jačmeň nový, prvotriedny	---	---	---	« 16:80—17:30
Raž prvotriedna	---	---	---	« 18:70—18:90
« druhotriedna	---	---	---	« 18:50—18:60
Ovos prvotriedny	---	---	---	« 20:80—20:80
« druhotriedny	---	---	---	« 19:50—20:00
Kukurica	---	---	---	« 12:80—17:30

Všetko po 100 kilogrammoch.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	20:00	19:50	19:00	18:50	18:00	17:20	16:40
		č.	7	7½	8		
		K.	15:60	14:40	8:20		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Otruby drobné	kor.	11:00—11:20
„ hrubé	„	11:10—11:30
Fazula veľká biela	„	20:00—21:00
Fazula strakavá	„	23:00—24:00
Zemiaky (hornouhorské) biele	„	5:00—5:20
„ „ ružové	„	5:40—5:60
„ „ žlté	„	6:80—7:00
Hrach lúpaný	„	44:00—54:00
Hrach nelúpaný, čistý	„	27:00—28:00
Šošovica čistá	„	25:00—36:00
Proso	„	18:00—20:20
Datelinové sáme, červená datelina	kor.	170:00—180:00
„ „ lucerna	„	146:00—190:00
Mak	kor.	64:00—74:00
Rasca (kmín)	„	68:00—
Konopné sáme	„	28:00—29:00

Za 100 kilogrammov.

Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska	kor.	161:00—163:00
Slanina mestská 4-kusová	„	150:00—151:00
„ „ 3-kusová	„	156:00—157:00

Koloniálny tovar:

Cukor v klobúkoch	kor.	82:00—82:50
„ kockový	„	84:50—84:50
Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill	„	47:00—48:00
Spiritus raffinovaný, odanený vo veľkom	„	177:00—178:00
Petrolej fiumánsky, krištálový	„	38:00—38:00
„ „ White-Star (***)	„	32:00—32:00

Pozvanie.

Kresťanský potravný a zcenujúci spolok Lénártó a okolie, dňa 28. mája popoludní o 4. hodine v miestnostiach štátnej školy Lénártó vydržiava

III. ročné riadne valné zhromaždenie,

ku ktorému s týmto úctive povoláva všetkých účastníarov.

PREDMETY:

1. Zahájenie kroz predsedu.
2. Predloha záverečných účtov roku 1910.
3. Udelenie absolutoriuma správe a dozornému výboru.
4. Volba správy a dozorného výboru na tri roky.
5. Prípadné návrhy.

Váha s pozvaním cez 8 dní vystavené sú v obchodnej miestnosti.

Lénártó, 4. mája 1911.

Správa.

A vonatok indulása Budapest k. p.-udvarról.

Érvényes 1911. május hó 1-től.

A vonatok érkezése Budapest k. p.-udvarra.

A vonatok indulása Budapest k. p.-udvarról.				Érvényes 1911. május hó 1-től.				A vonatok érkezése Budapest k. p.-udvarra.											
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délelőtt	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délután	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délelőtt	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délután
				hová					hová					honnán					honnán
1110	5 45		sz. v.	Balatonfüred, Tapolca	612	12 20		sz. v.	Arad, Tövis, M.-Sziget	339	5 10		v. v.	Berlin, Ruttká	323	12 10		sz. v.	Gödöllő
310	5 50		„	Hatvan	1008	12 20		„	Zágráb, Fiume, Bród	645	5 20		tszsz.	Debrecen, Nagyvárad	611	12 30		„	Bukarest, Arad
22	6 20		„	Bicske	314	12 30		„	Hatvan	309	5 30		sz. v.	Hatvan	911	12 40		„	Ujvidék
302	6 25		gy. v.	Ruttká, Poprád-Felka	10	12 35		„	Szombathely, Wien	1905	5 30		„	Bród, Eszék, Pécs	301	12 50		gy. v.	Berlin, Ruttká
8	6 40		sz. v.	Wien, Graz, Sopron	912	12 50		„	Ujvidék, Bród	609	5 45		„	Brassó, Arad	903	1 00		„	Konstantinápoly, Bród
1502	6 45		gy. v.	Kassa, Csorba	24a ²⁾	1 00		„	Bicske	909	5 45		„	Sofia, Bród, Belgrád	401	1 05		„	Sátoraljaújhely,
1506	6 55		sz. v.	Kassa, Csorba	1504	1 20		gy. v.	Kassa, Poprádfelka	19	5 55		„	Torbágy	7	1 10		sz. v.	Wien, Sopron
1002	7 00		gy. v.	Fiume, Torino, Róma.	316	1 35		sz. v.	Gödöllő	313	6 00		„	Pécel	601	1 25		gy. v.	Bukarest, Arad
602	7 05		„	Arad, Brassó	1304	1 40		gy. v.	Fehring, Graz	17	6 05		„	Komárom	1901	1 40		„	London, Páris, Wien
906	7 10		„	Belgrád, Sofia	604	2 00		„	Arad, Bukarest	1707	6 15		„	Stanislau, M.-Sziget	1301	2 10		„	Graz, Fehring
402	7 20		„	(Stryj), Lemberg,	4	2 05		„	Wien, Páris	11	6 25		„	Wien	325	2 15		sz. v.	Hatvan
1302	7 25		„	Máramarossziget	404	2 15		„	Sátoraljaújhely, Lemberg	407	6 30		„	Lemberg, Kassa, M.-Sziget	1501	2 30		gy. v.	Lemberg, Kassa
312	7 30		„	Fehring, Graz, Trieszt	916	2 20		sz. v.	Kiskörös	1007	6 50		„	Fiume	327	4 20		sz. v.	Pécel
908	7 45		sz. v.	Gödöllő	318	2 20		„	Pécel	315	6 50		„	Gödöllő	329	5 25		„	Gödöllő
608	8 00		„	Belgrád, Sofia, Bród	320	2 30		„	Hatvan	1505	7 00		„	Csorba, Kassa	15	6 25		gy. v.	Győr
1102 ¹⁾	8 05		gy. v.	Arad, Brassó	512	2 40		„	Szolnok	509	7 20		„	Brassó, Kolozsvár	3	6 35		gy. v.	Wien, Graz
406	8 10		sz. v.	Balatonfüred, Tapolca,	1902	2 55		gy. v.	Tapolca, Sarajevo	919	7 25		„	Kunszentmiklós-Tass	507	6 40		sz. v.	Brassó, Debrecen
508	8 20		„	Munkács, Lawoczne	304	3 00		„	Ruttká, Berlin	317	7 30		„	Gödöllő	421	6 55		v. v.	Szerencs
1906	8 25		„	Kolozsvár, Brassó	904	3 20		„	Belgrád, Konstantinápoly	319	7 40		„	Hatvan	907	7 20		sz. v.	Sofia, Belgrád, Bród
306	8 35		„	Pécs, Eszék, Bród	1022	3 30		v. v.	Paks	21	7 45		„	Bicske	607	7 25		„	Bukarest, Arad
1706	8 55		„	Ruttká, Berlin	18	4 25		sz. v.	Komárom	1003	8 00		gy. v.	Róma, Triest, Fiume	305	7 35		„	Berlin, Ruttká
2	9 20		gy. v.	M.-Sziget, Stanislau	328	4 25		„	Gödöllő	1509	8 15		sz. v.	Csorba, Kassa	25	7 45		„	Bicske
24	11 55		sz. v.	Wien, Sopron	606	5 00		gy. v.	Arad, Tövis	1021	8 20		v. v.	Paks	405	8 00		„	Lavone, Máramarossziget
314a ²⁾	12 00		„	Bicske	410	5 10		sz. v.	Miskolc	515	8 35		sz. v.	Bukarest, Kolozsvár	1009	8 05		„	Fiume, Bród, Pécs
				Gödöllő	6	5 15		gy. v.	Győr, Sopron, Szombathely	321	8 45		„	Hatvan	1705	8 20		„	Stanislau, M.-Sziget
					324	5 20		sz. v.	Gödöllő	13	9 20		„	Győr	329a ¹⁾	8 35		„	Gödöllő
					514	5 40		„	Szolnok	307	9 25		„	Berlin, Ruttká	9	8 45		„	Wien, Graz
					308	5 55		„	Ruttká, Berlin	1005	9 35		gy. v.	Fiume, Tapolca	1507	8 50		„	Csorba, Kassa
					914	6 05		„	Szabadka, Topolya	913	9 55		sz. v.	Szabadka	27	9 00		„	Bicske
					1004	6 15		gy. v.	Zágráb, Fiume, Róma, Nápoly	5	10 05		gy. v.	(Bruck-K., Szombat-	331	9 10		„	Pécel
					510	6 15		sz. v.	Kolozsvár, Brassó	409	10 20		sz. v.	Miskolc	303	9 20		gy. v.	Berlin, Ruttká
					326	6 25		„	Pécel	23	10 45		„	Bicske	29	9 28		sz. v.	Triest, Székesfehérvár
					328	6 40		„	Hatvan	605	11 25		gy. v.	Arad	1001	9 35		gy. v.	Róma, Fiume
					918	6 45		„	Kunszentmiklós-Tass					603	9 35		„	Brassó, Arad	
					516 ³⁾	6 55		„	Nagykátá, Szolnok					915	9 45		sz. v.	Kiskörös	
					28	7 00		„	Bicske					403	9 55		gy. v.	Lemberg, M.-Sziget	
					1708	7 10		„	M.-Sziget, Stanislau					905	10 00		„	Sofia, Belgrád	
					16	7 20		„	Győr, Triest					1303	10 10		„	Graz, Triest	
					332	7 35		„	Hatvan					333	10 25		sz. v.	Gödöllő	
					1006	7 40		gy. v.	Zágráb, Fiume					517	10 35		„	Nagykátá	
					1508	8 00		sz. v.	Kassa, Csorba					1503	10 50		gy. v.	Csorba, Kassa	
					1908	8 25		„	Pécs, Bród					1907	10 55		sz. v.	Vinkovce, Pécs, Tapolca	
					334	8 40		„	Gödöllő					25a ¹⁾	11 05		„	Bicske	
					518 ⁴⁾	9 05		„	Nagykátá					335 ¹⁾	11 20		„	Hatvan	
					1306	9 15		„	Győr, Graz					1103 ²⁾	11 30		gy. v.	Tapolca, Balatonfüred	
					610	9 30		„	Arad, Brassó										
					1510	10 00		„	Kassa, Csorba										
					336	10 05		„	Pécel										
					910	10 10		„	Belgrád, Sofia										
					1010	10 25		„	Fiume, Nápoly										
					408	10 25		„	Kassa, Lemberg										
					12	10 50		„	Szombathely, Wien										
					338	11 10		v. v.	Ruttká, Berlin										
					614	11 25		sz. v.	Arad, Debrecen										
					422	11 35		v. v.	Kassa, Szerencs										

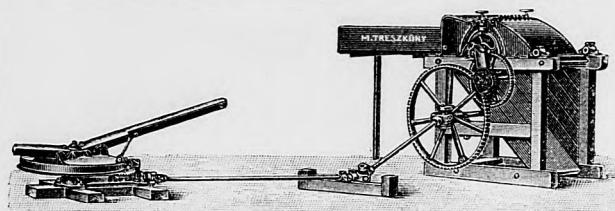
A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról. Délután.

330	7 05	sz. v.	Gödöllő
-----	------	--------	---------

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délelőtt.

511 ³⁾	4 40	sz. v.	Taposuly-Taposáp
513	5 00	„	Nagykátá
311	5 50	„	Gödöllő
917	6 17	„	Kunszentmiklós-Tass

Hospodárske stroje!

Pánom hospodárom odporúčam svoje najnovšie: Mlátačky ručné a žentúrové. Žentúre kryté, bezpečné. Pastorky. Mláfacie garnitúry. Rajtáre. Triery. Sečkovice. Stroje na rezanie kapusty. Struhadlá na burgyňu. Pluhy. Brány. Stroje na siatie. Hrable. Stroje na moržovanie kukurice. Šrotovníky. Stroje na lámanie kôry. Stroje na miesenie hlíny. Okružné píly. Decimálky. Mangle na prádlo atď.

Obrázkové cenníky na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje v BYTČI (Nagybicscse).

Verte

že slanovinový lieh sily

kráľom je slanovinových liehov!
za 6 korún franko posielam 3 veľké alebo 6 stredných fliašiek

„KOSMOS“-LABORATORIUM, Győr, Baross-út.

Ľudovú púť do svätej zeme

s dovolením prevelebných vrchností cirkevných a predstavenstva rádu sriaďuje P. Ferdinand Kaizer, duchovný rádu sv. Františka a komisár svätej zeme. Odechod z Budapešte 28 júla 1911. — 27 júla popoludní o 5. hodine shromaždenie sa vo dvorefrantiškánskeho kláštora Budapešt, II., Margit-körut 23. Večer o 6. kázeň a litánie. 28 júla ráno o 4 h. sv. omša a spoločné sv. prímanie. O 1/2 6. pohne sa processia k železničnej stanici, odchod o 1/2 7.

Narat 30 augusta. — Ceny: I. trieda 700 korún, II. trieda 550 korún, III. trieda 350 korún. V týchto cenách obsahuje sa: 1. Železničná a loďná karta z Budapešte do Jeruzalema a zpiatky. 2. Z Triestu do Jaffy zaopatrenie na lodi bez liehových nápojov. 3. V svätej zemi úplné zaopatrenie s vínom. 4. Výdavky za voz pri výlete do Betlehema. 5. Výdavky za voz pri výlete do sv. Jána. 6. Výdavky v Jaffe pri opustení lode a návrate na loď. 7. Z Jaffy po Triest úplné zaopatrenie bez liehových nápojov. 8. Výdavky za prehliadnutie cestovných passov. 9. Poplatok (20 korún) za navštívenie svätých miestností nachodiacich sa v rukách turkov jeruzalemských. Povinnosť k úplnému zaopatreniu trvá od Triestu po Triest. Smer cesty: Budapešt—Triest—Jaffa. (Tu zostúpia z lode tí, ktorí nesúčastnia sa na púti do Nazareta a pod vedením duchovného z rádu sv. Františka idú do Jeruzalema, kde prehliadnu sv. miesta, kým ostatní pútníci vrátia sa z Nazareta) Caifa—Hora Karmelská—Nazaret (tu pobavenie sa cez tri dni, rátajúc cestovanie ta a návrat; v tomto čase kto chce na vlastné trovy môže ísť na Horu Tábor na koni alebo na somárovi) Caifa—Jaffa—Jeruzalem—Betlehem—Sv. Ján (v tomto čase kto chce na svoje trovy môže ísť do Jericha, k Jordánu a k mŕtvému moru) Jaffa—Triest—Budapešt. Prihlasy: Prihlásiť sa možno jedine u P. Ferdinanda Kaizer (Budapešt, I. okres, Margit-körut 23. číslo), z ktorej príležitosti popredku treba poslať 50 korún.

Lacné české perie!

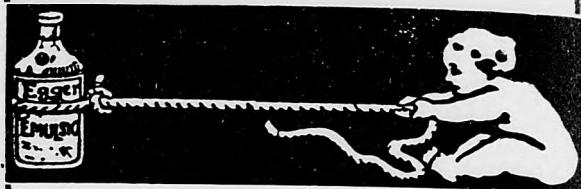

5 kilo nové tmavé drapané 9.60 K, lepšie 12 korún, Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako sňah mäkké jak páper, drapané 80, 86, 42 K. — **Hotové postele.** Z červeného činovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 180 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.— 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 18.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 8.—, 8.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shtovujeme vo veľkosti dla vôle. Trojdielovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes 135.** pri Pilsen (Čechy).

Učeň

hľadá sa do obchodu miešaného tovaru, ku veľmi poriadnemu a spoľahlivému kupcovi. — Ďalšiu zprávu podáva Jozef Kasztelovics Terhely (Terchová) Trenč. stol.

Slabé diet'a tlstne
Slabé diet'a svalnatie
Slabé diet'a kostnatie
Slabé diet'a pevnie

jestli pečlivá matka, nemocou zoslabenému dieťaťu užívať dá norveuským rybáckim olejom miešanú a ochrannou známku opatrenú

pravú „Egger“-Emulsiu

ktorá soslilňuje kosti a prispieva ku tvoreniu svalov. Tento rybáckim olej následkom nedostatčného vývinu zkrpatelé deti ako aj zoslábnutí, málokrvní, dospelí ochotne užívajú, bo chuť a vôňa tohoto lieku neupominajú na rybáckim olej.

K dostaniu v každej lekárni.

Cena pôvodnej fliašky 2 kor.

Tri fliašky za šest korún, pri poprednom doručení peňazi posielam franko.

Nádor lekárne, Budapest, VI., Váci-körut 17.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé dobré drapané 2 K, lepšie 2 korúny 40 hál.; prima polbiele 2 korúny 80 hál.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako sňah biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perím 16 K.; polpapierie 20 K.; papierie 24 K.; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 18 K.; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 18 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. **podhlavky** 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70. Spodné periny z pevného vrážkovaného grádlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývoz s postovou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezopovedné návrat peňazi obšírný cenník zdarma a franko. S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

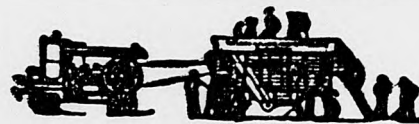
Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvrelaj Ludvika Kállai elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlatelny stroj prítomnosti !!

Bez strojníka lahko k vedeniu bár ktorým gázdrom aj medzi domami slamou krytými.

Osobytná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, raitare, stroje k mlateniu a ku siatiu atd.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podarili.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko

Rušeň!

Oznamy prijíma administracia

„Kreštan“

■ ■ Budapest, ■ ■ Szentkirályi-u. 28.